

Laiaskan Jaakon vaiheet

Leikkikalutarina

piirsi

Gertrud Caspari

Tekstin mukaili G. C.

Helsingissä, Kustannusosakeyhtiö Otava.

Caspari, LAISKAN JAKON VAIHEET

KANSALLIS-
KIRJASTO

Elvira Lindblad

Joulu 1907.

Häköniltä ja Olavilta.

Laiskan Jaakon vaiheet

Leikkikalutarina

piirsi

Gertrud Caspari

Tekstin mukaili G. C.

Helsingissä, Kustannusosakeyhtiö Otava.

1. Jaakko nukkuu.

Nousi päivä nukkumasta, pilkisteli ikkunasta:
»Nouse Jaakko!» —
Tuli kukkumahan käki, Jaakon nukkumassa näki:
»Nouse Jaakko!» —
Mutt'ei Jaakko tällä erää vielä unestansa herää.
Käänteilekse kyljellensä alla patjapeittojensa,

näkee unta loistokasta Laiskurilan onnelasta,
missä elää ilman työtä, laiskana saa paljon syödä,
missä taivas vuotaa rasvaa, makkaroita puutkin kasvaa.
Silloin isän ääni kaiuu, kaiuu että seinät raikuu:
»Sua vielä nukuttaako! Ylös työhön, laiska Jaakko!»

2. Jaakko ei ole halukas työtä tekemään.

Nousta oli pojan pakko.
Työhön pantiin laiska Jaakko.
— »Et kai huonomp' ole muita?
Tuossa kirves, tuossa puuta;
hakkaa paljon, että riittää!
Sitten sua äiti kiittää,
sitten saat sä leikitellä,
metsässäkin käyskennellä.»

Isä lähti. Jaakko vaan
ajattelee uniaan:
»Hullu tekee paljon työtä,
viisas ilmankin saa syödä.
Tässä en mä viivy enää,
tahdon Laiskurilaan mennä.»

Jaakko laulaa mennessään.
On jossakin kaukana kaunis maa,
maa, jossa laiskurit arvonsa saa.
Linnut ne lentävät paistina siellä,
kakkarat kivinä viruvat tiellä,
vaivaa ei laisinkaan muuta kuin niellä.

Siellä ei lapsia kouluihin panna,
kukaan ei viisaalle kunniaa anna.
Aineet ja kokeet ja läksyt ja luvut,
niist' eivät välitä laiskurein suvut. —
Jos sä sen tiedät, niin näytä tie,
tie, joka sinne Kultalaan vie. —

3. Jaakko pimeässä metsässä.

Sammuu päivä, joutuu yö.
Väsyttää jo Jaakko parkaa.
Muille levon hetki lyö,
Jaakolta vaan uni karkaa.
Pimeä on puitten alla,
syttyy tähdet taivahalla.

Kotoa kun lähti pois,
tuli eteen pitkä taival.
Ken nyt matkan päässä ois'.
hältä loppuisi jo vaiva,
unta saisi mieliksensä,
puuron vatsantäytteeksensä.

— »Hyvä oli kotikin,
mutta siellä tehtiin työtä.
Parempi on jalkaisin
tallustella läpi yötä.
Ehkä syttyessä koin
Laiskurilan nähdä voim.» —

4. Jaakko tapaa paimenen.

Laiskurilan onnelaan on niin pitkä matka.
Väsyneenä Jaakko vaan vaellustaan jatkaa,
näkee puutetta ja vaivaa.
Nälkäkin jo vatsaa kaivaa.

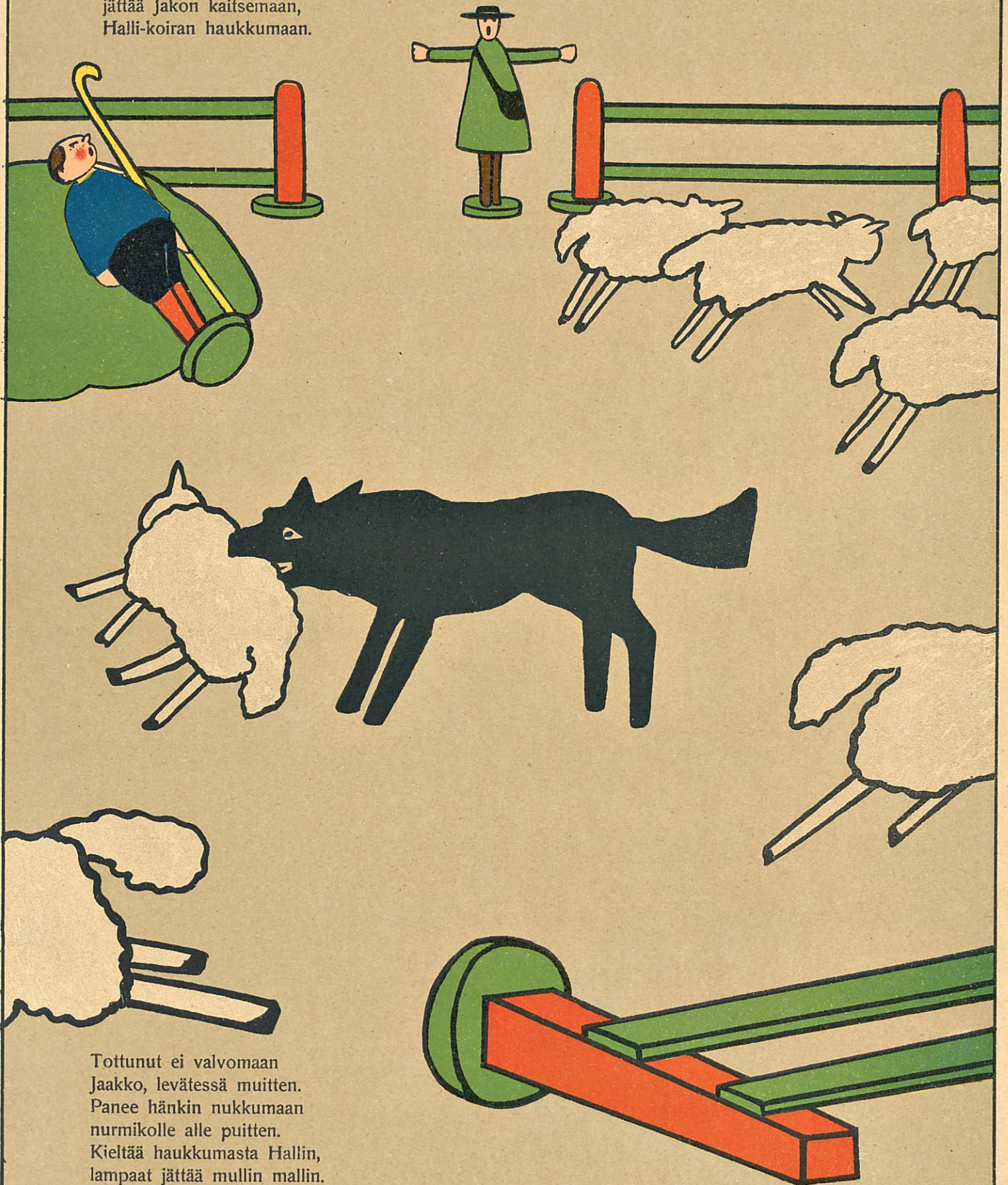
Vihdoin metsä harvenee, näkyy laidunmaita.
Niittyjä nyt astelee Jaakko, kukikkaita.
Näkee siellä iloksensa
paimenpojan lampainensa.

»Laiskurila onko tää?» kysyy Jaakko hältä.
Katsoo paimen, töllistää, näyttää miettivältä:
»Mitä sinä kysyt multa!
En mä tiedä, veli kulta.

Mutta jos sä tänne jäät, hyvä minulle oisi.
Paimen parka myöskin, näet, nukkuakin soisi.»
»Jään kun jäänkin! Uskotonta
ett' on nukkujaa niin monta!»

5. Paimen ajaa Jaakon pois.

Lähtee paimen nukkumaan,
jättää Jakon kaitsemaan,
Halli-koiran haukkumaan.

Tottunut ei valvomaan
Jaakko, levätessä muitten.
Panee häinkin nukkumaan
nurmikolle alle puitten.
Kieltää haukkumasta Hallin,
lampaat jättää mullin mallin.

Metsän susi ihmeissään,
kun ei kuule Hallin ääntä,
vainustelee pesässään,
niityn puoleen päänsä kääntää.
Pitkänä on suusta kieli,
paistia kun tekee mieli.

Silmät kiiluun, irvisuu
susi laidunmaille juoksee.
Yhä vielä raivostuu,
jouduttuaan lampain luokse.
Toisen repii, kaataa toisen.
Se on työtä pedon moisen.

Palaa vihdoin paimen. Voi,
tätä suurta surkeutta!
»— Missä Jaakko? Jaakko, hoi!
Sua syytän, enkä sutta.
Mene matkaas'! Muuten pelkään,
että annan sulle selkään.

6. Jaakko vuorenhaltijan luona.

Kesken unta makeinta Jaakko ulos ajettiin.
Vuoiaa kyynel, sykkii rinta, vaipuu mieli aatoksiin.

Tieskö raukka minkä verran siellä unta sallittiin,
kun luull' joutuneensa kerran Laiskurilan satamiin.

Kuuluu kuiske heinikosta; pieni äijä, partasuu,
mättähästä päänsä nostaa. Jaakko hiukan oudoksuu.

Laulaa äijä pikkarainen, piippalakki piipertää;
kaikuu veisu oudonlainen, partaleuka värähtää:

»— Mitä itket aina?
Mikä mieltä painaa?
Haluaatko kultaa?
Kultaa saat sä multa,
silmäruokaa nuoren,

haltijalta vuoren.
Tule luoksen' vainen,
kaunis nuorukainen!
Kultaa saat sä kantaa.
Kulta onnen antaa. —>

7. Lyhytaikainen Jaakon olo vuoressa.

Jaakko nauruun suunsa veti: »Täällä laiskunna lie!» —
Seuraa haltijaa, mi heti hänet vuorenkoloon vie.

Siell' on haltijata monta, partasuita tuhansin.
Työtä tehdään verratonta päivin, illoin, aamuisin.

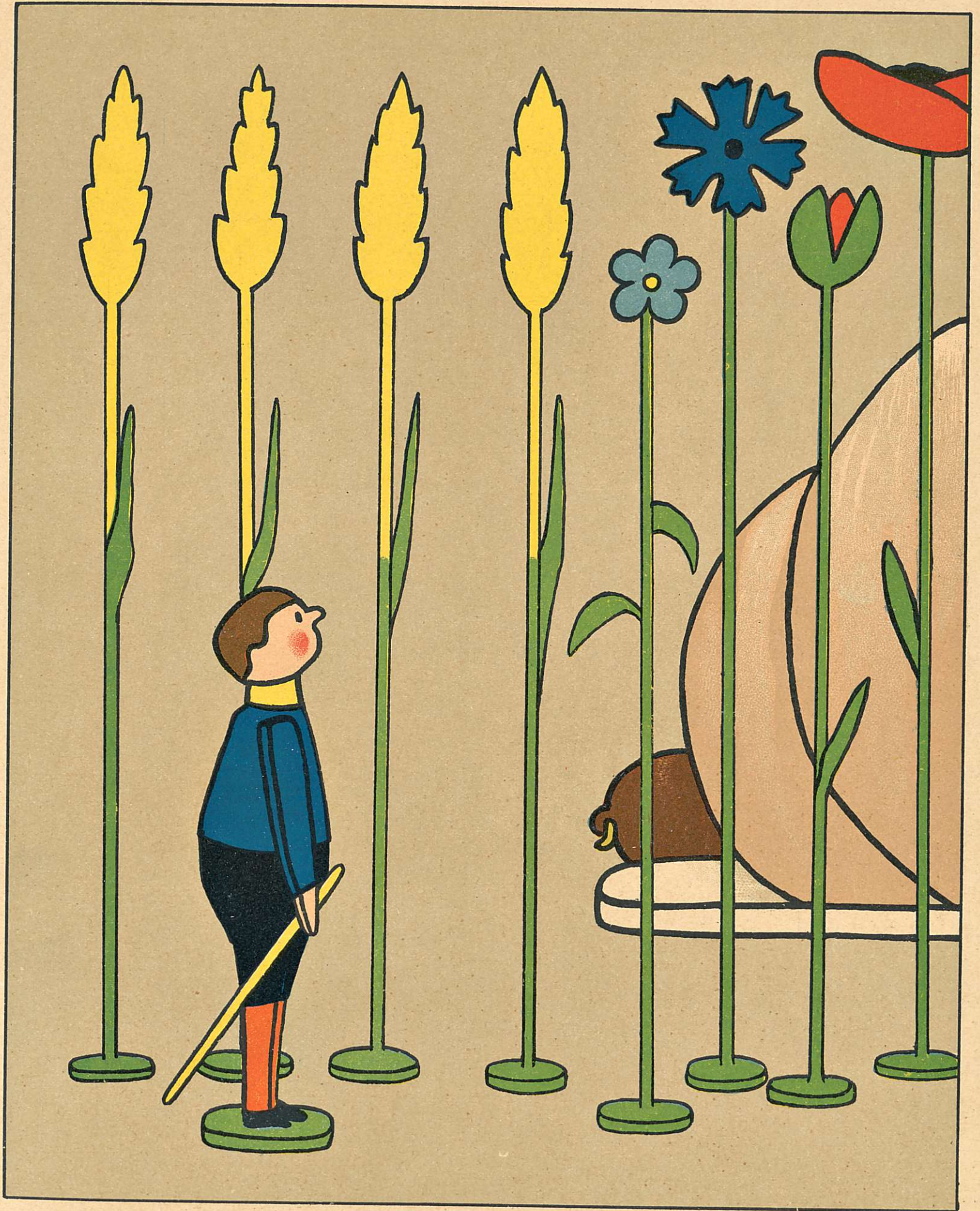
Siellä kiven laittaa lyödään, kultaa kaivaa joka mies,
harvoin nukutaan ja syödään. Siell' on Kultala kenties.

Siellä kaikki pannaan työhön, Jaakko kullon vetohon
aamukoista myöhään yöhön. Mutt' on Jaakko kelvoton.

Haltijat ne kohta laiskaa osoittavat sormellaan:
— »Joka täällä aikaa raiskaa, hänet ulos ajetaan.» —

Sai kun saikin Jaakko palkan, kissan-kultaa kukkaron.
Hyötynyt ei ylimalkan: oli kultaa arvoton.

8. Jaakko saapuu jättiläisen maahan.

Teille tietymättömille,
mainioille maisemille
Jaakkoa nyt matka vie.
Tääll' on tarha suuren suuri,
jota ympäröitsä muuri.
Mikä tääkin paikka lie?

Liekö täällä käynyt muita?
Heinäkorret ovat puita,
kukat pilviin nousevat,
kaikki on niin suurenmoista.
Kesätuulet viidakoista
tuovat tuoksut makeat.

9. Saako täällä syödä työtä tekemättä?

Jaakon nenää tuoksu johtaa, siksi kuin hän vuoren kohtaa,
mutta vuoren pehmoisen,
piparkakkutaikinaisen, lämpöisen ja tuoksuvaisen,
sangen hyvämakuksen.

Entäpä tuo pölkky tuolla kakkuvuoren alapuolella,
johon Jaakon sormi käy?
Sehän tuntuu makkaralta, näyttää aivan hurmaavalta,
eikä omistajaa näy!

Onpa tuossa Jaakon tiellä ihmeen suuri pullo vielä
täynnä simaa makeaa.
Siit' on tippumassa tippa. Jaakko heti alle lippaa,
sulo simakylvyn saa.

Jaakko kyllä tiensä raivaa, kakkuvuoreen kolon kaivaa,
haljetakseen syö ja syö,

syö ja luopuu silloin vasta mureasta murkinasta,
kun jo kyllästyttää työ.

Kun ei enää syödä saata, panee Jaakko poika maata.
Pehmeä on pesä tää,
hyvä tääll' on laiskan olla, Laiskurilan kartanolla.
Tänne ijäksi hän jää. —

10. Jättiläinen tulee.

Mikä peloittava ryske,
mikä hirvittävä jyske
Jaakon unta häiritsee?
Tuskin hengittää hän tohtii:
suoraan tulee häntä kohti
jättiläinen Heijunvee.

Sormensa kuin mastot laivan,
kengät kirkkovenheet aivan,
suunsa kaivon kokoinen,
pänsä pilven reunaa viistää.
Nenänsä kun ukko niistää,
syntyy myrsky hirmuinen.

11. Jättiläisen kynsissä.

Koskettelee vuoren laitaa. — »Tuossa ruokan' olla taitaa.»
Istuu sitte syödäkseen.
— »Mikä kakuani vaivaa? Hiirikö se kolon kaivaa?»
Leikkaa kakun nähdäkseen.

Hirveästi Jaakko pelkää. Viilsi veitsi hänen selkää
leikkaamatta onneksi.

Kaivamastaan onkalosta hänet jättiläinen nostaa,
tutkii tuiki tarkasti.

— »Mato! Ihmislapsi kurja, jok' on ollut tarpeeks' hurja
maistamaan mun herkkujan!
Luulee saavan ilmaiseksi. Pistän taskuun toistaiseksi.
Kyllä hänet kuritan! —

12. Vankilassa.

Linnun häkkiin pannaan laiska. Ukko lukkoon oven paiskaa, antaa käskyn ankaran.

Vähällä on Jaakko kuolla: hammastikkuja saa vuolla joka päivä tusinan.

Ja kun rokkaa ukko keittää, herneet Jaakolle hän heittää, että hän ne puhdistaa.

Tämä työ on raskas aina: kilon joka herne painaa. Yhden itse syödä saa.

Jos on laiska, ukko kostaa, hivuksista Jaakon nostaa kirkontornin tasalle.

Siinä aika lailla puistaa. Kyllä sitten Jaakko muistaa miten käypi laiskalle.

13. Ukkosen ilma.

Ukko Jaakkoa ei säästä,
kynsistään ei poikaa päästä.

Päässyt on hän kullan makuun,
pane Jaakon kullan hakuun
joen hiekkarannikolta, missä päivän helle polttaa.
Hikipäässä Jaakko raukka pitkin rannikoita laukkaa,
kultahiekkaa hakee sieltä, tyydyttääkseen ukon mieltä.
Jäädä saa hän puolisitta, ell'ei ole täysi mitta.

Nousee taivaan rannan takaa pilvenlonka musta, vakaa,
peittää päivän vaippahansa, purkaa tulta povestansa,
jyrisee ja sataa vettä. Jaakko rukka, katoksetta,
rukoilevi, hyvää Luojaa, että saisi jostain suojaa. —
Tarvitse ei vielä kuolla; viruu rantamalla tuolla
puinen kenkä jättiläisen, kulunut mutt' kestäväinen.

»Tuoss on katto», Jaakko huokaa, »kun vaan nyt ois' vähän
ruokaa!» —

Nyt on Jaakko katon alla, kuulee miten rapinalla
sade bieksää kengän laitaa. — Tässä hyvä olla taitaa,
tässä nukkumaankin joutaa, ootellessa uutta poutaa.

14. Merimatka.

Nukkuu Jaakko nukkumistaan, paisuu virta paisumistaan,
nousee yli äyräittensä. Jaakon venheen harjallensa
nostaa virran tulva. Sinne jääpi joen hiekkarinne.
Jaakko nukkuu makeasti. Vierii virta mereen asti.

Herkii vettä satamasta. Loistaa päivä taivahasta,
käyvät säteet suoraan Jaakkoon. Jaakko herää, katsoo kaakkoon,

katsoo länteen, katsoo itään: vettä vaan, ei muuta mitään.
— »Voi on mua poika parkaa! Kauas, kauas ranta
karkaa.

Täällä kalat pulikoivat, Vellamonkin neidot oivat,
uivat vaan ja eivät tiedä poika raukkaa rantaan viedä.

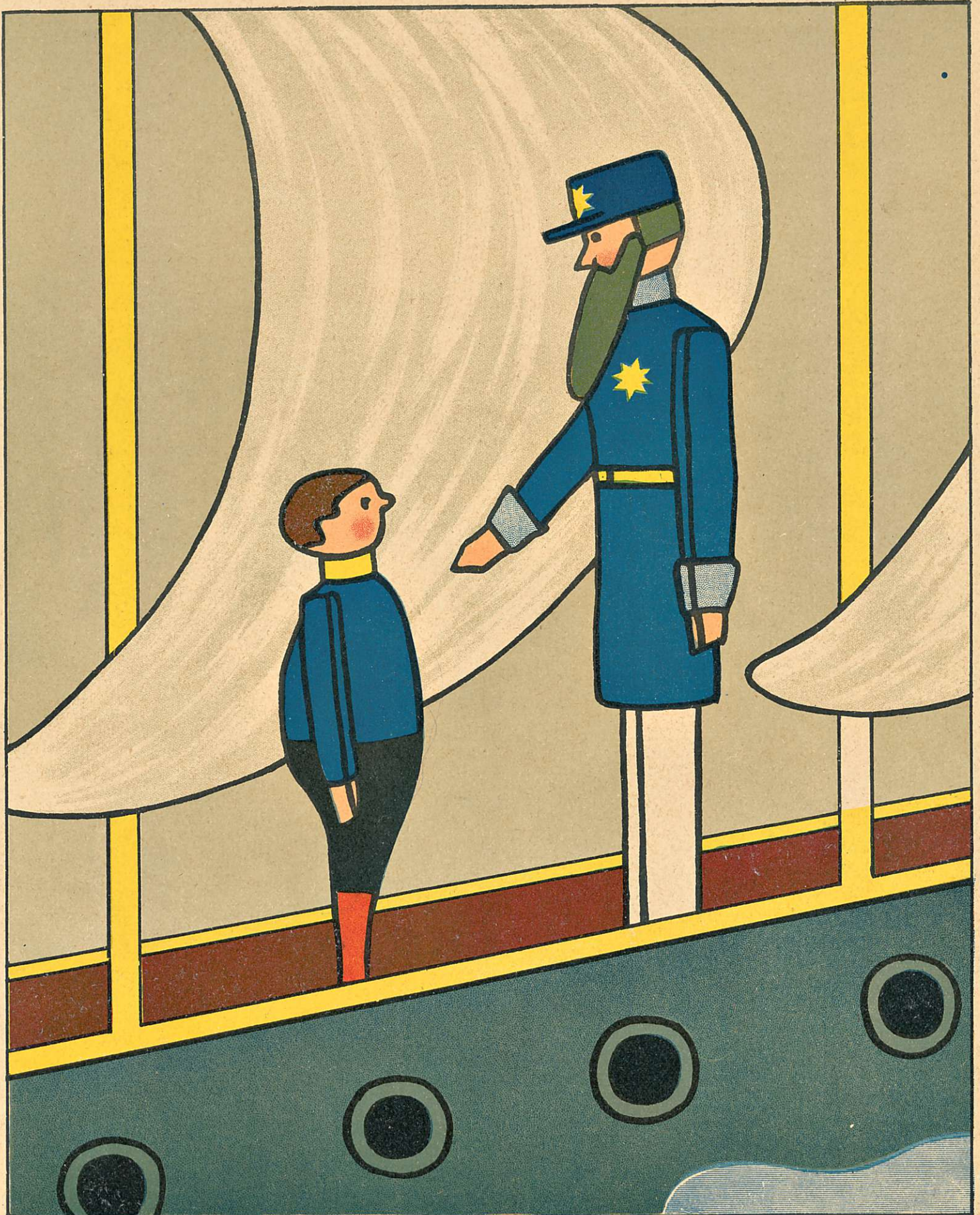
15. Pelastus.

Joko tähän loppui juttu! — Laihtuu Jaakko, kuluu nuttu, käypi naama kalpeaksi, koko ruumis raukeaksi, vetelänä venyy aivan pohjasella kenkälaivan. Kuluu päivää monta monta. Kuka auttaa onnetonta? — Tulee laiva, joka auttaa, tulee suoraan tätä kautta. Laivuri se kanneltansa näkee Jaakon purressansa.

— »Poika parka tänne tuokaa, vettä antakaa ja ruokaa, hyvä tila hälle tehkää! Hengissä on vielä ehkä.» — Siinä käsky. Heti soutaa venhe sinne, Jaakon noutaa. — Jaakon rintaan henki palaa. Lihaa syö hän sekä kalaa, tulee jälleen virkeäksi, entistänsä terveemmäksi. —

16. Jaakko rupeaa palvelukseen.

Terveenä kun Jaakko herää,
laivapoika käskyn tuo:
„Laivurimme pitää perää,
tule heti hänen luo!” —
Jaakko oitis käskyn noutaa.
Kyllähän hän mennä joutaa.

— „Nimesi! Vai olet Jaakko.
Mistä tulet? Kotoako?” —
— „Läksin sieltä vuosi sitten.”
— „Kerro suoraan miks' ja miten?” —

Silloin sulii Jaakon mieli,
pääsi itku haikea,
virkosipa pojan kieli
kertomahan kaikkea. —
Heltä sydän hyvän herran,
kuultuansa tämän verran.

— „Joko kadut laiskuuttasi?” —
— „Kadun kyllä.” — „Tultuasi
minun luokse, ahkerasti
teetkö työtä?” — „Luultavasti.” —

— „Tahdotkos sä luonan' olla
siks'kun palaan?” — „Nautinnolla.” —
— „Ja jos rahaa saisit, mitä
teet sä sillä?” — „Säästän sitä.” —
— „Säästätkö sä vanhemmille?” —
— „Kyllä, herra, armahille.” —
— „Tahdon, jos sä puhut totta,
sua palvelukseen ottaa.” —

17. Jaakko putoaa mereen.

Heiluu laiva myrskysäässä,
suloisesti tuudittaa.
Istuu Jaakko maston päässä.
Voi, kuin häntä nukuttaa!
Pois ei jaksa unta puistaa,
vaikka lupaustaan muistaa.

Kohoavat kuohupäiset
aallottaret pettävät.
Kalalokit kii täväiset
kimeästi räähkyvät:
»Katsokaapa Jaakko raukkaa!
Hänet aallot kohta haukkaa.»

Torkkuu Jaakko. Tuulenpuuskan
lyömä laiva tärähtää,
puottaa mereen Jaakko luuskan.
Aallot häntä herättää.
Jaakko huutaa kimeästi,
laiva kiittää ketterästi.

Suur' on hätä, mutt' ei vielä
meri Jaakko-poikaa saa.
Aallot eivät häntä niellä
tahdo, mutta kurittaa.
Vievät hänet autiolle
meren saaren rannikolle.

18. Jaakko joutuu villien käsiin.

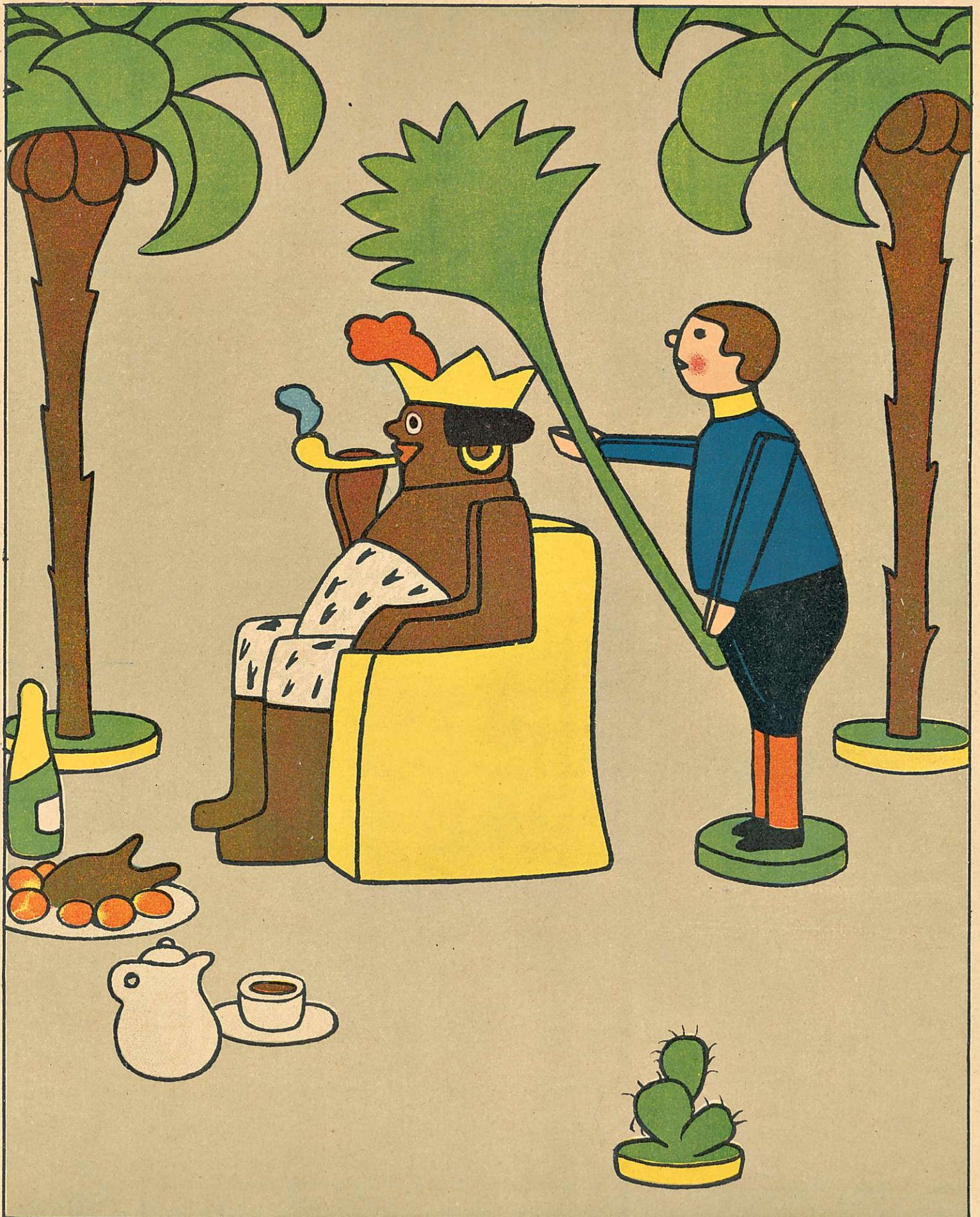

Kulki Jaakko rantaa pitkin
surumielin, alla päin:
»Suotta huolehdin ja itkin,
kun mä meren helmaan jäin.
Mieluummin nyt siellä oisin,
silloin oisi kaikki toisin.» —

Palkoverhe rantaan laski
täpötäynnä villejä,
iho ruskea kuin vaski,
mulkosilmä säihkyvä.
Jaakon kahleihin he lyövät,
katseillansa hänet syövät.

Sidottuna palmupuuhun
seisoo Jaakko. Pyssymies
tähtää häntä suoraan suuhun,
mutta Jaakko neuvon ties',
tarjoo lunnaat hengestensä,
helistelee penniänsä.

19. Kuninkaan orjana.

Rahan ottaa villi vastaan,
viepi Jaakon muasaan,
houkuttelee kuningastaan
hänet orjaks ostamaan.
— »Pojan otan,» tämä vastaa.
Kahvissansa korpun kastaa.

Nyt on Jaakko varuillansa,
ett'ei laiskuus voiton saa.
Kuninkaasta viuhkallansa
kärpäsiä karkoittaa,
aamukahvit hälle kantaa
sekä tulta piippuun antaa.

20. Kirje kotoa.

— »Satuloitse elefanti!»
huutaa hovin ajutantti,
»Hänen majesteettiään
vaivaa kuumuus. Kylpemään
suvaitsee hän tänään mennä.
Mene joutuun, kiidä, lennä!»

Saappaat Jaakko jalkaan veti,
täytti sitten käskyn heti.
Kylpi ajutanttineen
hallitsija. Itsekseen
Jaakko ootti valppahana,
elefantin vartijana.

Lentää lintu kohti rantaa,
kirjeen nokassansa kantaa,
lentää suoraan Jaakon luo,
hälle kirjelipun tuo.
— »Terveiset mä sulle kannan,
kirjeen äidiltäsi annan.» —

Ottaa Jaakko kirjeen vastaan.
— »Muistaa toki äiti lastaan,
muistaa, vaikka huolta vaan
hällä oli pojastaan.» —
Tämän piirsi ystävälleen:
»Tule Jaakko kotiin jälleen!» —

Kyllästytti kylpy uivaa.
Silloin Jaakko hänet kuivaa.
Kotiin kuningasta tuo
hoiherrojensa luo,
mutta, kirje taskussansa,
salaa miettii kotiansa.

21. Jaakko pelastaa kuninkaan hengen.

Huomisena uimaretki
tehtiin taas, kun joutui hetki.
Mutta silloin kuningas
lausui: »Missä Jaakko? Kas,
etkö veteen tule mukaan?
Poissa ei saa olla kukaan.» —

Astui kuninkaansa eteen
Jaakko. Sitten mentiin veteen.
Miekka kä'essä Jaakko ui.
Ilmestyypä silloin, hui!
hirmukala heidän tiellä,
joka tahtoo heidät niellä.

Vettä pieksää pyrstöllänsä,
nurin kääntää silmiänsä,

verinen on kita sen,
limaruumis suomuinen,
hampaat terävät kuin saha
sekä valkeat kuin vaha.

Mutta silloin Jaakko työntää
miekan kalaan, tapaa syöntä.
Veriseksi vesi käy,
pohjaakaan ei enää näy.

Sitten kala valkorinnan
kääntää päälle vedenpinnan.

Kuningas nyt veestä astuu
kyyneleistä posket kastuu.
— »Kunnon poika, Jaakko, hoi,
Minut pelastit sä! Oi,
palkaks' ota ketjut multa
sekä tämä kruunu kulta!»

22. Takaisin kotiin.

Ikkunassaan yönsä Jaakko valvoi.
Kotikaipuu sydäntänsä kalvoi.
— »Eipä täältä kotiin pääse kukaan,
tuulikaan ei ota mua mukaan.» —

Vastaa pihamaalta ääni hälle:
»Älä aikaa tulla ikävälle!
Mitä voit sä palkaks' sille antaa,
joka lupaa sua kotiin kantaa?» —

— »Palkaks' nämä ketjut sille oisi,
joka minut kotiin viedä voisi.
Ken sä lienet, anna itses' ilmi,
että saisin sua nähdä silmin!» —

Lentää silloin siiven suhinalla
sinne lintu. Ikkunansa alla
näkee Jaakko kirjeenkantajansa,
äidin lähettämän haikaransa.

— »En oo yksin, enemmän kuin sata
sull' on täällä kotiinkantajata.
Äiti kutsuu. Seuraa, Jaakko, meitä!
Viemme sinut kotiin ilmäteitä.» —

Laski silloin haikarata monta,
punanokkaa odottamatonta,
pihamaalle. Vakan sinne toivat,
johon Jaakko-pojan nousta soivat.

Kuorminensa kohosivat sitten
yii merten, vuorten, kankahitten,
lentelivät kotimaata kohti,
saapuivat, kun aamurusko hohti. —

23. Kotiintulo.

Nyt on Jaakko kotosalla,
pihamaalla koivun alla.
Parempi on täällä olla
kotipihan nurmikolla,
parempi kuin kuljessella
vennon vieraan pientarella.
Viel' on kirves paikallansa,
vielä puutkin pinossansa,
Jaakkokaan ei työtä vailla.
Kirveen ottaa, aika lailla
hakkaa, että lastut lentää,
että pauke kauas entää.
Työ on helpomp' kotosalla
kuin on lepo vierahalla.

Puuhaa aamuuskareissa
äiti, hiljaa virttä veisaa,
ajattelee Jaakko rukkaa.
Nähneeköhän punatukkaa
ennenkuin hän kerran
kuolee? —

Isä kirvesvartta vuolee.
Ei oo hällä auttajata,
kirvesvarren vuolijata. —

Silloin kirveen pauke kaiuu,
äkäisesti Halli haukkuu.
Ukko ihmeissänsä akkaa
katsoo. — »Kuka puita hakkaa?» —
Ikkunalle pitää juosta. — —
— Jaakkohan se tulee tuosta,
kultakruunu kädessänsä!
Eivät usko silmiänsä.

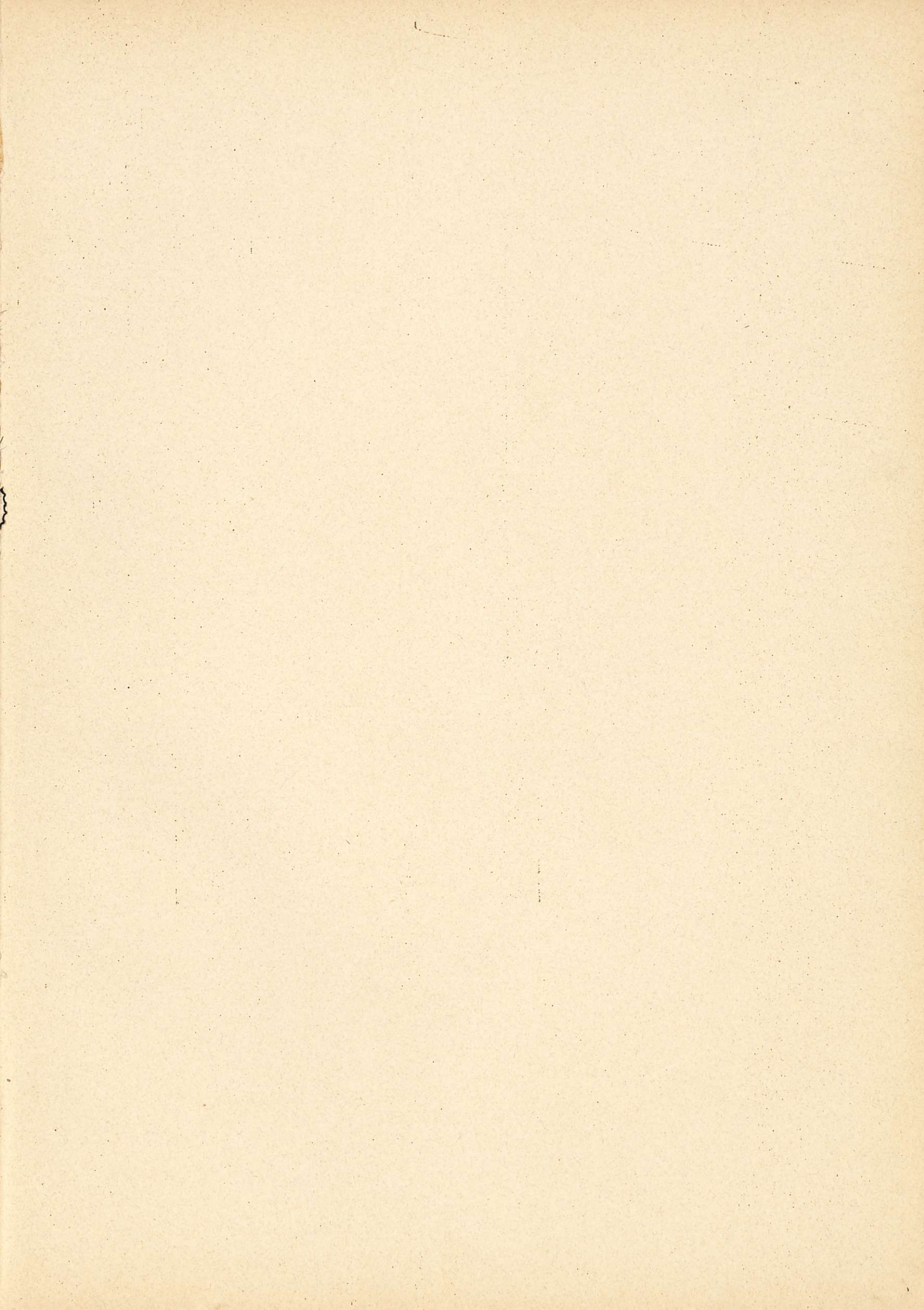
— »Tämän kruunun saatte multa.» —

— »Syliin tute, Jaakko kulta!» —

Äiti hälle ruokaa kantoi,
isä hälle anteeks' antoi.
Sitten Jaakko vaiheitansa
sekä opit hankkimansa

luutteli vanhemmille:

»Ei oo leipää laiskurille. —
Joka liian paljon nukkuu,
joutuu häviöön ja hukkuu. —
Työ on paras onnen luoja,
onnen luoja, ilon suoja.» —

Suom. lastenkirj. 2
Laiskan

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1296

